

Інтереси Росії в регіоні Східного партнерства: ключові виклики

Сергій Б. Абрят ¹ *

¹ Національний університет «Львівська політехніка» (Україна). Аспірант кафедри політології та міжнародних відносин.

* Автор-кореспондент, e-mail: serhiy.b.abrat@lpnu.ua

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницька

DOI:

[10.70651/3041-2498/2025.3.06](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.3.06)

Авторське право

© 2025 автора

Цей твір

ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

У статті зроблено акцент на дослідженні ключових інтересів Російської Федерації в державах регіону Східного партнерства. З'ясовано, що основними інтересами Росії в цьому регіоні є історичні, геополітичні, економічні, безпекові, ідеологічні, етнічні. Російські інтереси в регіоні східного партнерства впливають із типу зовнішньої політики цієї держави та геополітичних концепцій, що закладені в основну її державної діяльності. Зокрема це імперська доктрина, доктрина «руський світ» а також концепція “Hard power”, як основа реалізації російської зовнішньої політики. Здійснено оцінку рівня впливу Росії на кожну із держав Східного партнерства. Виявлено, що всі шість держав піддаються значному впливу у внутрішній та зовнішній політиці з боку Москви. Росія використовує зброю, погрози силою, сепаратизм, ідеологію, енергетичний шантаж, пропаганду, кібератаки, формування проросійських сил, послаблення демократії, корупцію з метою збереження впливу в державах Східного партнерства. Найбільш залежною серед держав регіону є Білорусь, яка фактично знаходиться під повним російським впливом. Найменш залежними є Молдова та Україна, однак до них активно застосовується сила та інші методи впливу, з метою залишити їх у сфері російського впливу. Досліджено ключові виклики для держав регіону від впливу Росії, серед яких є криза глобальної та регіональної систем безпеки, російсько-українська війна, конфлікти в Придністров'ї, Абхазії, Південній Осетії та Нагірному Карабаху, енергетична та гуманітарна кризи в Європі, формування проросійських сил в державах регіону та ЄС. З метою вирішення кризи регіону Східного партнерства важливим є надання безпекових гарантій з боку ЄС, НАТО та США тим державам, які цього бажають. Важливим є формування стійкої системи колективної безпеки, гарантій миру та дотримання міжнародного права у глобальному масштабі. Інтеграція держав Східного партнерства (частини з них) до ЄС та НАТО може стати запорукою їх відходу із впливу Росії. Активізація економічного розвитку цих держав також слугуватиме успішним варіантом виходу з під залежності від РФ. Держави-члени ЄС та НАТО мають надати стійкі гарантії безпеки державам Східного партнерства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Східне партнерство, Європейський союз, безпека, Росія, російсько-українська війна, гібридні загрози.

e-ISSN 3041-2498

Public Management and Policy

<https://www.eu-scientists.com/index.php/pmap>

Russia's Interests in the Eastern Partnership Region: Key Challenges

Serhiy Abrat ¹ *

¹ Lviv Polytechnic National University (Ukraine). PhD Student at the Department of Political Science and International Relations.

* **Corresponding Author**, e-mail: serhiy.b.abrat@lpnu.ua

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3041-2498/2025.3.06](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.3.06)

Copyright © 2025
by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The article focuses on the study of the Russian Federation's key interests in the countries of the Eastern Partnership region. It is found that the main Russian interests in this region are historical, geopolitical, economic, security, ideological, and ethnic. Russia's interests in the Eastern Partnership region stem from the type of foreign policy of this state and the geopolitical concepts that underlie its main state activities. In particular, these are the imperial doctrine, the "Russian world" doctrine, and the concept of "hard power" as the basis for the implementation of Russian foreign policy. The author assesses Russia's influence on each of the EaP countries. It is found that all six states have a significant influence on their domestic and foreign policies by the Moscow. Russia uses weapons, threats of force, separatism, ideology, energy blackmail, propaganda, cyberattacks, formation of pro-Russian forces, weakening of democracy, and corruption to maintain its influence in the EaP states. The most dependent state in the region is Belarus, which is actually under full Russian influence. Moldova and Ukraine are the least dependent, but force and other methods of influence are actively used to keep them in the sphere of Russian influence. The article examines the key challenges for the states of the region from Russia's influence, including the crisis of global and regional security systems, the Russian-Ukrainian war, conflicts in Transnistria, Abkhazia, South Ossetia and Nagorno-Karabakh, the energy and humanitarian crises in Europe, and the formation of pro-Russian forces in the region and the EU. In order to resolve the crisis in the Eastern Partnership region, it is important to provide security guarantees from the EU, NATO, and the US to those states that want them. It is also important to create a sustainable system of collective security, guarantees of peace and compliance with international law on a global scale. Integration of the Eastern Partnership states (some of them) into the EU and NATO could be a key to their withdrawal from Russia's influence. The intensification of economic development of these states will also serve as a successful option for breaking away from dependence on Russia.

KEYWORDS

Eastern Partnership, European Union, security, Russia, Russian-Ukrainian war, hybrid threats.

1. Вступ

Регіон Східного партнерства є об'єктом геополітичного протистояння між Росією з одного боку та США, ЄС та НАТО з іншого. З самого початку створення Ініціативи ЄС «Східне партнерство» метою її було наближення цих шести держав Східної Європи до ЄС, розбудова демократії, проведення реформ, поширення європейських цінностей. Держави регіону Східного партнерства є колишніми республіками СРСР, тому входять у сферу інтересів Росії. Частина держав (Молдова, Україна, Грузія, частково Вірменія) заявили про своє бажання інтегруватись до ЄС, що спричинило невдоволення влади Росії, оскільки це порушило її геополітичні інтереси. Найбільшим викликом для регіону стала повномасштабна війна Росії проти України. Її наслідком є криза світової та європейської систем безпеки, криза формату Східного партнерства. Цей регіон є сферою геополітичних інтересів РФ, США, ЄС та НАТО. З огляду на це Росія не бажає відпустити їх із свого впливу. Пошук дієвих механізмів забезпечення стабільності в регіоні Східного партнерства та протидії російській імперським планам є важливим завданням порядку денного як для держав-членів, так і для ЄС, НАТО.

2. Огляд літературних джерел

Тематика дослідження регіону Східного партнерства та інтересу до нього з боку Російської Федерації є предметом зацікавленості низки зарубіжних та українських дослідників. Серед них можемо виділити праці Цебенка О. [1; 2; 5; 10], Шумської М. [1], Турчин Я. [2; 5], Івасечко О. [2; 3; 5], Сухорольської І. [2], Рослонь Д. [2], Сидорук Т. [4], Каунерта К. [7; 8], Піскорської Б. [9], Караса В. [6], Дж. Ная [11], Гольцова А. [12], Ліпкана В. [13].

Українські дослідники Цебенко О. та Шумська М. [1] у своїй статті комплексно аналізують ключові виклики Ініціативі ЄС «Східне партнерство». Росія визначається як ключова загроза цьому інтеграційному утворенню та державам адресатам. Автори подають рекомендації щодо необхідності посилення ролі ЄС та НАТО у забезпеченні безпеки в регіоні. У науковій монографії Турчин Я., Івасечко О., Цебенко О., Сухорольської І. та Рослонь Д. [2] системно проаналізовано виклики з боку Росії для регіону Східного партнерства, окреслені перспективи трансформації форматів співпраці в умовах сучасних викликів. Каунерт К. [7; 8] аналізує вплив гібридних загроз та вторгнення РФ в Україну на Східне партнерство та необхідність трансформації цього формату у майбутньому. Дослідниця Карас В. [6] у своїй статті аналізує особливості функціонування Східного партнерства в контексті інтересів ЄС та Росії в цьому регіоні, виокремлює перевагу Росії над ЄС у впливі на держави регіону. Українська дослідниця Т. Сидорук [4] виокремлює ключові геополітичні інтереси ЄС та Росії в регіоні Східного партнерства. Авторський колектив Івасечко О., Цебенко О., Турчин Я. та Везденко Я. аналізують вплив регіональних конфліктів, підтримуваних Росією на безпекову ситуацію. Аналізують роль ЄС у вирішенні цих конфліктів.

З метою концептуального обґрунтування інтересів Росії в державах Східного партнерства нами були опрацьовані праці Дж. Ная [11], Гольцова А. [12], Ліпкана В. [13]. Дж. Най обґрунтовує суть «м'якої» та «жорсткої» сили, а А. Гольцов та В. Ліпкан аналізують російські геополітичні інтереси крізь призму «імперської доктрини» та доктрини «руський світ».

3. Постановка завдання

Метою цього дослідження є аналіз ключових інтересів Російської Федерації в державах регіону Східного партнерства, виявлення ключових викликів та аналіз механізмів протидії впливу Росії на ці держави.

4. Методи та матеріали

Дослідження ґрунтувалося на аналізі низки вітчизняних та зарубіжних наукових праць з тематики Східного партнерства, геополітичних інтересів Росії, ключових викликів системі безпеки держав Східного партнерства, конфліктів в регіоні СХП.

Одним із важливих методів дослідження послуговував порівняльний аналіз, що був застосований для співставлення рівня впливу Росії на держави Східного партнерства, порівняння зовнішніх та внутрішніх викликів, спричинених Росією на їх безпеку.

З метою розробки сценаріїв нами було використано прогностичний метод, що допоміг сформуванню потенційні напрями розвитку російських інтересів. За допомогою історичного методу було встановлено еволюцію інтересів Росії в регіоні та механізмів впливу, зокрема від моменту розвалу СРСР 1991 року і до сучасної російсько-української війни 2025 року.

Також було використано метод аналізу, що допоміг дослідити джерельну базу, критично проаналізувати основні інтереси РФ в регіоні. Метод кейс-стаді використовувався для вивчення окремих прикладів реалізації інтересів Росії у різних державах Східного партнерства.

В основу нашого дослідження лягла концепція «жорсткої» сили Джозефа Ная, що передбачає реалізацію зовнішньої політики держави за допомогою військових засобів, економічного тиску та примусу[11]. Аналіз зовнішньої політики Росії щодо держав пострадянського простору, куди входять шість держав Східного партнерства, яскраво показує особливості застосування саме «жорсткої» сили. Про це свідчать війни РФ в Грузії 2008 року, на Донбасі, анексія Криму, повномасштабна війна проти України, заморожені конфлікти в Придністров'ї, Південної Абхазії та Осетії, підтримка вірмен у нагірно-карабахському конфлікті, гібридні методи впливу на держави регіону, ядерний шантаж, розміщення військових баз в державах регіону.

Іншим обґрунтуванням інтересів Росії в регіоні став аналіз геополітичних «імперської» доктрини та доктрини «руський світ» як ключових у реалізації її зовнішньої політики щодо держав Пострадянського простору[12; 13]. «Імперська» геополітична доктрина РФ передбачає повернення у сферу її впливу колишніх радянських республік, якими є усі шість держав Східного партнерства. Російські геополітики визначають Україну як ключову загрозу для Росії. Інша доктрина «Руський світ» обґрунтовує правові підстави для російської влади вводити війська на територію інших держав з метою захисту російськомовного населення. Ця доктрина застосована щодо України, Молдови та Грузії.

5. Результати та обговорення

Аналіз геополітичних доктрин та військово-політичних дій Росії вказує на те, що вона сповідує доктрину «імперіалізму» та ідею відновлення імперії на території колишніх республік СРСР[12; 13]. Шість держав Східного партнерства – Україна, Республіка Молдова, Грузія, Вірменія, Азербайджан та Білорусь входили у склад Радянського Союзу, а після його розпаду у 1991 році попали під вплив Росії. Історичні зв'язки цих республік з РФ дали змогу їй проникнути у внутрішню систему, встановити мережу своїх агентів та проросійських політиків. В період розпаду Союзу Росії вдається зреалізувати сценарій сепаратистських республік в Придністров'ї, Абхазії та Південної Осетії та зберігати у них вплив до сьогодні. Ситуація із впливом Росії в цьому регіоні частково почалась змінюватись із створення організації ГУАМ у 1997 році, основна мета якої – відхід держав-членів від російського впливу. У 2008 році було започатковано Ініціативу ЄС «Східне партнерство», яка фактично окреслила зростання інтересу ЄС до держав Східної Європи та намагання відтягнути ці держави з під впливу Росії. З цього моменту відбувається часткова переорієнтація та посилення взаємовідносин держав регіону із ЄС[1; 2; 4]. Станом на сьогодні, Російська Федерація зберігає низку інтересів щодо держав Східного партнерства та активно впроваджує «жорстку» силу (табл. 1).

Аналіз даних таблиці 1 свідчить про значний інтерес Москви до держав цього регіону. Це зумовлено певними історичними передумовами, географічною близькістю, сферою зіткнення геополітичних інтересів США, НАТО, ЄС та Росії, імперіалістичними амбіціями РФ, її бажанням до глобального лідерства у світі.

З метою ґрунтовного аналізу тематики дослідження проаналізуємо інтереси Росії в кожній із держав регіону. Україна фіксує євроатлантичний вектор зовнішньої політики. Це напряму йде в розріз з інтересами росіян. З 2014 року Росія розпочала війну на Донбасі, анексувала Крим, а з 2022 відбулось повномасштабне вторгнення, окуповано значну частину українських територій. Війна спричинила значний руйнування, велику кількість жертв та дестабілізацію ситуації в Європі та світі. Росія бажає повного захоплення України як держави, що фіксується у її геополітичних доктринах та заявах політиків. Росія зацікавлена у контролі за Чорним та Азовським морями, сухопутному коридорі до Придністров'я через українську територію, припиненні інтеграції України в ЄС та НАТО, поверненні її під вплив Росії. Інтересом є також

поширення російської мови та культури в Україні, транзит енергоресурсів через нашу державу. Важливо РФ протидіяти розміщенню західних баз на території України[1; 2; 5; 6].

Таблиця 1. Аналіз інтересів РФ в державах-адресатах Східного партнерства

Інтерес	Аналіз
Історичний	Усі шість держав Східного партнерства входили у склад Радянського Союзу. РФ часто заявляє про свої претензії на колишні радянські республіки.
Геополітичний	Згідно російських геополітичних доктрин повернення колишніх радянських республік у склад Росії є життєво необхідним фактом. Цей регіон є сферою геополітичного протистояння із НАТО, ЄС та США. Імперські амбіції Росії включають вплив на колишні радянські республіки, посилення впливу у Чорному та Азовському морях. Росія бажає здобути статус наддержави та впливати на систему міжнародних відносин.
Економічний	Держави регіону є цікавими з точки зору покладів природних ресурсів, транзиту енергоресурсів, ринки збуту російської продукції, транзитні шляхи з Росії, Азії в Європу.
Безпековий	Загроза для Росії з боку НАТО, енергетична безпека та постачання російських енергоресурсів в ЄС, розміщення ядерної зброї на кордонах із державами-членами НАТО, гібридні атаки на держави-члени ЄС та НАТО.
Ідеологічний	РФ здійснює вплив на частину територій держав регіону за допомогою гібридних методів впливу, РФ вдається поширювати ідеологію «руського миру» в частині держав, де знаходиться російськомовне населення.
Етнічний	На значній території держав регіону проживають етнічні росіяни, які туди були заселені в період існування СРСР внаслідок радянської політики асиміляції. Це дає Росії змогу поширювати свій вплив, формувати проросійські групи

Джерело: розроблено авторами за даними, наведеними у [2; 4; 6; 7; 12; 13].

Щодо Республіки Молдова, то тут також Росія намагається зберегти свій політичний вплив та не допустити інтеграції Кишиніва в ЄС та НАТО. За допомогою підбурювання сепаратизму, зокрема в Придністров'ї та Гагаузії, РФ дестабілізує ситуацію в Республіці Молдова. На території Придністров'я розміщена російська військова база. Москва використовує енергетичні засоби тиску на молдаван. Відомо також про значні втручання у вибори президента Молдови у 2024 році та підтримку проросійського кандидата. Оскільки в Молдові багато російськомовного населення, то активно працює ідеологія «руського світу», поширюється російська мова та культура[1; 2; 6; 12; 13].

Грузія також, до недавнього часу, знаходилась на шляху євроінтеграції, тому викликала особливий інтерес у Росії. Після розвалу СРСР Москва дестабілізувала ситуацію в Абхазі та Пд. Осетії, де за її підтримки, було створено самопроголошені республіки та встановлена влада. У 2008 році відбулась військова інтервенція Росії в Грузію. Ця держава має значний інтерес як транзитер енергоресурсів до Європи через Чорне море з Азії та Азербайджану, також як транзитний шлях з Азії в Європу. В Грузії присутні російська православна церква, російськомовне населення, що дає можливість Москві впливати на грузинів. Росії вдалось просунути проросійські сили до влади (парламент та президент). Дивідендами від цього є часткова зупинка євроінтеграції та відновлення співпраці з Москвою[1; 2; 6].

Республіка Вірменія була союзником Росії по ОДКБ (призупинено у 2024 р.). У м. Гюмрі, Вірменія розташована військова база РФ, що дає їй змогу мати військову присутність в регіоні Кавказу. У 2024 відбулось погіршення російсько-вірменських відносин через те, що Москва не підтримала військами Єреван у протистоянні з Азербайджаном. Вірменські політики розпочали діалог із ЄС, що викликало обурення в Росії. Вірменія економічно та енергетично залежна від Росії. Активною є підтримка проросійських сил у Вірменії[1; 2; 6].

Білорусь є фактично повністю залежною від Росії, входить у союзню державу, є членом ОДКБ, Митного союзу та СНД. Майже все населення Білорусії розмовляє російською. Росія поширює свою культуру в Білорусії. Режим Лукашенка припинив взаємовідносини з ЄС у 2021 році, у 2022 підтримав з своєї території напад на Україну, тому є повністю залежним від Москви. Росія заявляє про розміщення ядерної зброї на білоруській території, проводить спільні військові навчання з білоруською армією. Територія Білорусі є цікавою з точки зору потенційного нападу на держави Балтії та створення Сувалкського коридору до Калінінграду. Білорусь входить до геополітичної «Вісі зла», яку очолює Росія світі та підтримує її у всіх її

злочинних діяннях. Білорусь також є транзитером російських енергоресурсів. Частково Білорусь допомагає обходити санкції та постачає російські товари в ЄС[2].

Азербайджан найменше підданий російському впливу серед держав Східного партнерства, оскільки авторитарному режиму Ільхама Алієва вдалось побудувати досить сильну армію. Держава підтримується Туреччиною, багата на енергетичні ресурси, що дає їй змогу дещо менше бути залежною від Росії. Однак, оскільки авторитарна система тяжіє більше до співпраці із іншими авторитарними режимами, тому це спонукає до розвитку азербайджано-російських відносин, підтримки один одного та розвитку економічних відносин. У табл. 2 здійснено оцінку впливу Росії на держави Східного партнерства за різними критеріями[2].

Таблиця 2. Оцінка рівня впливу РФ на держави регіону

Держава	Критерій				
	Рівень впливу	Військова інтервенція	Військово-політичні союзи	Економічний вплив	Гібридний вплив
Україна	високий	Повномасштабна війна	відсутні	Майже незалежна	Дуже високий
Молдова	середній	Придністров'я	СНД	Майже незалежна	Дуже високий
Грузія	високий	Абхазія, Південна Осетія	Неформальні зв'язки із грузинською владою	Значно залежна	Дуже високий
Азербайджан	високий	відсутня	СНД	Частково залежна	Високий
Вірменія	високий	відсутня	ОДКБ (до 2024), СНД	Значно залежна	Дуже високий
Білорусь	найвищий	відсутня	ОДКБ, СНД	Повністю залежна	максимальний

Джерело: розроблено авторами за даними, наведеними у [2, 6, 12, 13].

Згідно табл. 2 найбільш залежною є Білорусь, а найменш залежною – Азербайджан. Україна та Молдова намагається зменшити свою залежність від Росії, однак піддані значному тиску. Вірменія розпочала відхід від тісних взаємовідносин з росіянами, а Грузія почала покращувати відносини з Москвою.

У табл. 3 проаналізовані внутрішні та зовнішні виклики, що зумовлені надмірним інтересом Росії у цих державах.

Таблиця 3. Внутрішні та зовнішні виклики державам СХП: вплив РФ

Держава	Виклики
Україна	Російсько-українська повномасштабна війна, анексія Криму, війна на Донбасі, проросійські сили в українській владі, блокування зовнішньополітичного курсу, кібератаки, інформаційна пропаганда, захоплення та блокування акваторій Чорного та Азовського морів.
Молдова	Підтримка сепаратизму в Придністров'ї та Гагаузії, утримування військ, підтримка проросійських політиків, втручання у вибори, енергетичний шантаж, членство в СНД
Грузія	Проблема Абхазії та Південної Осетії, проросійський уряд, згорання демократії, енергетична залежність від РФ, географічна близькість до Росії, історичні наслідки російсько-грузинської війни 2008 року
Азербайджан	Проблема Нагірного Карабаху, авторитарний режим, часткова економічна залежність від Росії, політичний вплив, вплив на азербайджанські медіа
Вірменія	Проблема Нагірного Карабаху, членство в ОДКБ (призупинено у 2024 р.) та СНД, вплив на проросійські політичні еліти, російська пропаганда у ЗМІ, конфронтація на фоні проєвропейської співпраці Єревана з 2024 року.
Білорусь	Фактична залежність від Росії, присутність російських військ, економічна та енергетична залежність, членство в ОДКБ та СНД

Джерело: розроблено авторами за даними, наведеними у [3, 4, 7, 8, 10, 12, 13].

Сценарії та перспективи розвитку інтересів Росії щодо регіону Східного партнерства[2; 5; 8; 10]:

1. Сценарій 1. РФ вдасться повністю зберегти свій геополітичний вплив у цьому регіоні шляхом погрозою сили США, ЄС та НАТО. Є малоімовірним варіантом у короткостроковій перспективі.
2. Сценарій 2. РФ збереже перманентний вплив на держав Східного партнерства. Частина держав, такі як Білорусь, все ж залишаться під впливом Росії. Решті держав частково або повністю вдасться інтегруватись із євроатлантичними структурами. Високоімовірний у середньостроковій перспективі.
3. Сценарій 3. Відбудеться послаблення Росії як геополітичного гравця у регіоні. Відповідно держави Східної Європи перейдуть у вплив США та держав ЄС. Високоімовірний у довгостроковій перспективі.
4. Сценарій 4. В короткостроковій перспективі регіон Східного партнерства залишатиметься буферною зоною без чіткого розподілу та приналежності цих держав до якогось геополітичного центру. Високоімовірний у короткостроковій перспективі.

Механізми протидії геополітичним планам РФ щодо регіону Східного партнерства[1; 2; 5; 7; 8]: 1) інтеграція держав регіону в ЄС та НАТО; 2) надання гарантій безпеки державам Східного партнерства; 3) посилення м'якої сили ЄС в державах Східного партнерства; 4) припинення російсько-української війни; 5) формування дієвої системи колективної безпеки в Європі; 6) посилення ролі НАТО у протидії безпековим викликам в Європі; 7) включення безпекової складової в рамках співпраці в Ініціативі ЄС «Східне партнерство»; 8) реформування системи ООН та створення гарантій світової безпеки; 9) ефективна протидія гібридним загрозам Росії в регіоні Східного партнерства; 10) посилення економічної та енергетичної стійкості в державах СХП; 11) підтримка демократії та реформ в державах СХП.

6. Висновки

В результаті дослідження встановлено, що Російська Федерація має значне зацікавлення у регіоні Східного партнерства. Ці шість держав входять у сферу геополітичних та безпекових інтересів Росії з огляду на те, що вони є колишніми радянськими республіками. Частина держав регіону мають євроатлантичні амбіції, що суперечить російській візії щодо цих держав. Москва активно застосовує сили щодо цих держав шляхом повномасштабного вторгнення (Україна та Грузія), анексії територій, підтримки сепаратизму (Молдова, Україна, Грузія), підтримки збройних конфліктів (Нагірний Карабах). Активними є російські гібридні методи впливу, зокрема поширення пропаганди, кібератаки, підтримування проросійських політиків в державах СХП, ядерний, економічний шантажі. Найбільш залежною у політичному, енергетичному, ідеологічному, військовому планах є Білорусь, яка фактично повністю під російським впливом. Азербайджан, як авторитарна держава, намагається розбудувувати власну систему безпеки, яка більше тяжіє до Туреччини та не піддаватись російському впливу. Вірменія після подій у Нагірному Карабаху, коли Росія відмовилась надавати їм підтримку в рамках договору ОДКБ, призупинила своє членство в організації та розпочала діалог із ЄС. Попри це, вплив Росії у Вірменії, все ж, залишається досить високим. Значний реванш Росія отримала в Грузії, де при владі знаходяться проросійські сили, що декларують прихильність Москві та призупиненні інтенсивної інтеграції до ЄС. Грузія стає все більш залежною від Росії. Найбільше бажання вирватись з під геополітичного впливу РФ мають Україна та Республіка Молдова. В контексті цього ці дві держави мають і найбільший спротив, що супроводжується повномасштабною війною в Україні, втручанням у вибори в Республіці Молдова, розпалюванні Придністровського та Гагаузського питання. Варто зазначити що політики США, НАТО та ЄС щодо регіону Східного партнерства були провалені та не дали своїх результатів. Жорстка сила РФ переважила м'яку силу ЄС. Це було зумовлено відсутністю безпекового виміру співпраці в рамках різних форматів, зокрема і в Ініціативі ЄС «Східне партнерство». Найбільшим викликом, що спричинив кризу світової та регіональної систем безпеки, стала російсько-українська повномасштабна війна. Її результати визначають подальше формування геополітичного впливу в цьому регіоні. Найбільш ймовірним результатом, у короткостроковій перспективі, є замороження війни в Україні, та збереження діючого балансу інтересів між Росією та США, ЄС, НАТО в державах Східного партнерства. З метою обмеження впливу РФ на цей регіон та стабілізації безпекової ситуації варто посилити інтерес НАТО та ЄС щодо цього регіону, забезпечити укладання безпекових угод та гарантій безпеки держава СХП, що цього бажають.

Необхідно комплексно забезпечити трансформацію світової системи безпеки та надати дієві механізми забезпечення миру та безпеки у світі. Посилення світового тиску та санкцій на РФ змусить її обмежити свої геополітичні апетити.

References

1. Tsebenko, O. O. and Shumska, M. V. (2023). Kliuchovi vyklyky ta zahrozy rozvytku initsiatyvy YeS "Skhidne partnerstvo" [Key Challenges and Threats to the Development of the EU Eastern Partnership Initiative]. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii – International Relations, Public Communications and Regional Studies*, 2(16), 62–77. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-02-62-77> (in Ukrainian)
2. Turchyn, Ya. B., Ivasechko, O. Ya., Tsebenko, O. O., Sukhorolska, I. Yu & Roslon, D. T. (2022). *Perspektyvy rozvytku initsiatyvy YeS "Skhidne partnerstvo" v umovakh heopolitychnykh vyklykiv* [Prospects for the Development of the EU Eastern Partnership Initiative in the Context of Geopolitical Challenges]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. (in Ukrainian)
3. Ivasechko, O. & Yablonska, A. (2022). Zahrozy myru ta bezpeky v krainakh-adresatakh Skhidnoho partnerstva (2014–2022 rr.) [Threats to peace and security in the Eastern Partnership countries (2014–2022)]. *Rehionalni studii – Regional Study*, (31), 91–96. <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.31.17> (in Ukrainian)
4. Sydoruk, T. (2014). Heopolitychne supernytstvo Yevropeiskoho Soiuzu i Rosii u Skhidnii Yevropi [Geopolitical Rivalry of the European Union and Russia in Eastern Europe]. *Studia politologica Ucraino-Polona*, (4), 32–38. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spup_2014_4_6 (in Ukrainian)
5. Ivasechko, O., Turchyn, Ya., Tsebenko, O. & Vezdenko, Ya. (2022). Peculiarities and Prospects of the European Union Involvement in the Settlement of Conflicts on the Territory of the Eastern Partnership Countries. *Politics in Central Europe*, (18), 633–660. <https://doi.org/10.2478/pce-2022-0026>
6. Caras, V. (2021). Eastern Partnership: between linkages with the EU and Russia. *Debater a Europa*, (25), 39–54. https://doi.org/10.14195/1647-6336_25_2
7. Kaunert, C. (2022). EU Eastern Partnership, Hybrid Warfare and Russia's Invasion of Ukraine. *Eucrim*, (2), 154–168. <https://doi.org/10.30709/eucrim-2022-011>
8. Kaunert, C. & Deus Pereir, J. (2023). EU Eastern Partnership, Ontological Security and EU-Ukraine/Russian warfare. *Journal of contemporary European studies*, (31), 1–12. <https://doi.org/10.1080/14782804.2023.2183182>
9. Piskorska, B. (2018). The Eastern Partnership – A Challenge for the EU's Soft Power in International Relations. *On-line Journal Modelling the New Europe*, (26), 78–94. <https://doi.org/10.24193/OJMNE.2018.26.06>
10. Tsebenko, O., & Abrat, S. (2023). The security dimension of EU policy regarding the region of Eastern Partnership. In Y. Turchyn & T. Astramowicz-Leyk (Eds.), *Novyi poriadok dennyi dlia Yevropy ta Yevropeiskoho Soiuzu: prychny – napriamy – priorytetni tsili* [A new agenda for Europe and the European Union: Reasons – directions – priority goals] (pp. 308–313). Lviv-Olsztyn: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki; Instytut Politychnykh Nauk, Varminsko-Mazurskyi Uniwersytet v Olsztyni. <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/pages/14947/vsenovepol.pdf>
11. Nye, J. S. (2009). Get Smart: Combining Hard and Soft Power. *Foreign Affairs*, 88(4), 160–163. <http://www.jstor.org/stable/20699631>
12. Holtsov, A. H. (2015). Heopolityka Rosiiskoi Federatsii v postradianskomu prostori [Geopolitics of the Russian Federation in the post-Soviet space]. *Scientific Works of Interregional Academy of Personnel Management. Political Sciences and Public Management*, 1(44), 17–24. <https://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/3436> (in Ukrainian)
13. Lipkan, V. A. (2022). Korinnia dyskryminatsiinoi heopolityky Rosii. Rehionalni studii [The Roots of Russia's Discriminatory Geopolitics]. *Rehionalni studii – Regional study*, (30), 11–23. <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.30.2> (in Ukrainian)